

DEN NORSKE KIRKE

Årsrapport 2007

fra

Nidaros biskop og Nidaros bispedømmeråd

MILJØ
FORBRUK
RETTFERD

U15+
Erfaringskonferanse

25.-26. september 07
Solhaug, Åsen

Ett døgn med fokus på
ungdom over bonfirmantalder.

Meninghetar
i samarbeid med
Nidaros bispedømmeråd

Kirken i Nidaros – sammen underveis

I. Generelt om Nidaros bispedømme

Hovedmålet for virksomheten er trukket opp i budsjettproposisjonen for 2007:

Kirkepolitikken skal understøtte Kirkemøtets mål for Den norske kirke som en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke. Den norske kirke skal være en landsdekkende, lokalt forankret kirke, som inviterer mennesker i alle aldre og livssituasjoner til tro og fellesskap. Kirken skal bidra til å styrke lokalsamfunn, målbære menneskeverdet og utfordre til solidaritet.

Dette er målsettinger vi kjenner oss igjen i og som i stor grad kjennetegner Nidaros bispedømme.

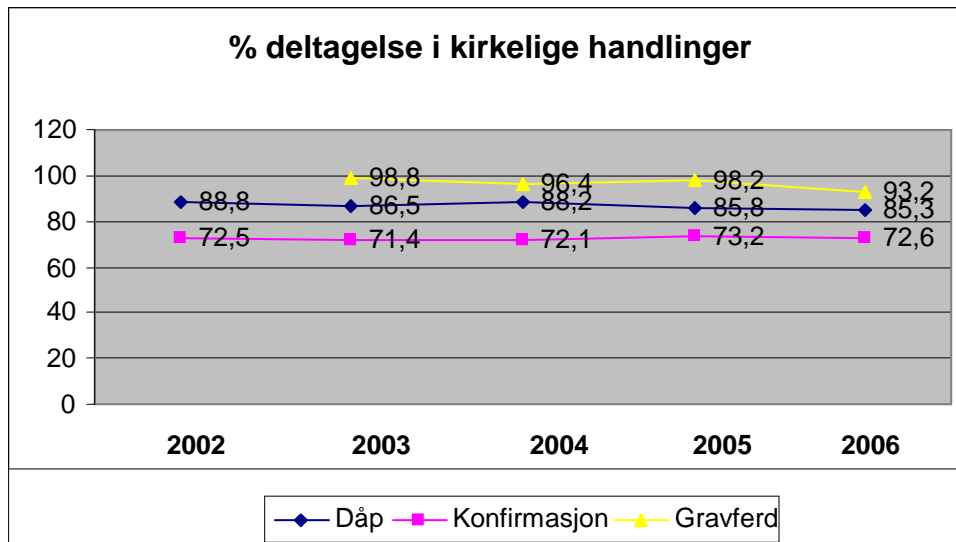
Oppslutningen om kirken – statistiske tendenser

I Nidaros er det fortsatt en bred og stabil oppslutningen om kirkelige handlinger og gudstjenester. Dette er et uttrykk for den posisjon kirka har i den trønderske folkesjela. Den forteller om en kirke som er midt i livet for folket i bispedømmet. Livsritualene forvaltes av menigheter og tilsatte på en måte som skaper gjenkjennelse og mening. Samtidig må vi hele tiden forholde oss til spørsmålet om tradisjon og fornyelse. Ritualene må ha kontakt med fortida, det som har vært vanlig for slekta i tidligere tider, men også makte å uttrykke livsopplevelsen her og nå.

Likevel er det ritualenes innhold som utgjør deres bærekraft. Når kirka er en god forvalter av ritualer, handler det først og fremst om det evige bærekraftige budskapet om Jesus Kristus. Når dette kombineres med høy kvalitet på selve tjenestene skapes gjenkjennelse og mening. Det er gjennom dette vår kirke opprettholder sin posisjon som folkekirke. Samtidig ser vi andre utviklingstrekk som representerer en trussel mot den landsdekkende folkekirka, noe vi kommer tilbake til senere i rapporten.

Det er naturlig å belyse oppslutningen om folkekirka gjennom noe statistisk materiale:

Den første tabellen viser % - vis andel av fødte som døpes, av 14-åringende som lar seg konfirmere og døde som gis kirkelig gravferd i perioden 2002 – 2006.

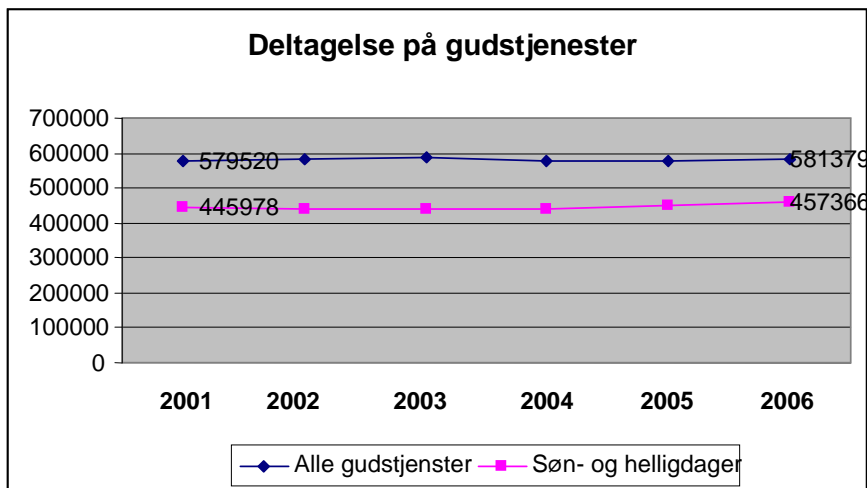

Andelen barn som blir døpt viser bare en mindre nedgang fra 2002 til 2006. I 2006 ble 4311 barn bøpt i Nidaros. Ser vi utviklingen i en lengre periode, fra 1998 til 2006, er nedgangen 6,0 %. Ingen andre bispedømmer har så liten nedgang i døpsprosenten i denne perioden.

Andelen konfirmanter er den samme i 2006 som i 2002. Av de andre bispedømmene er det bare Nord-Hålogaland som kan vise til tilsvarende stabilitet. Sammenholder vi tallene med dåpstallene 15 år tidligere/ antallet 15-åringer som er medlemmer blir % - andelen som konfirmerer seg betydelig høyere. Her har vi ikke sikre tall for vårt bispedømme.

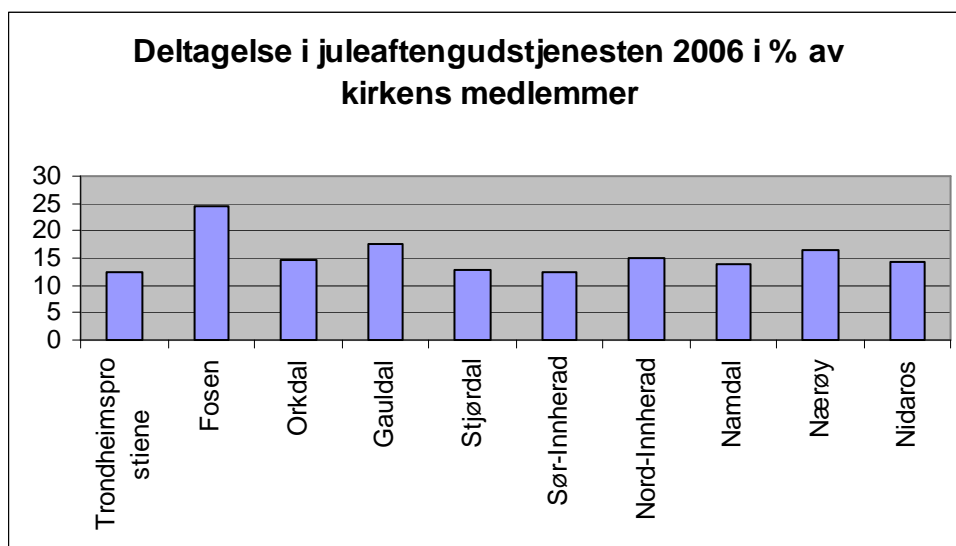
Andelen kirkelige gravferder er det som viser størst nedgang. Dette er en ny tendens som gjerne skulle vært analysert nærmere. Vi ikke finner dog ikke mulighet for det i denne årsrapporten. Her har øvrige bispedømmer dels høyere og dels lavere andel.

Dernest vil vi synliggjøre antallet deltagere ved gudstjenester:

Denne tabellen viser enda større stabilitet, og faktisk en liten økning. Når vi annet sted i årsrapporten kan lese at antallet gudstjenester i samme periode er redusert med nesten 200, gir dette et større antall ved hver gudstjeneste. Det er verd å merke seg at økningen er størst ved gudstjenester på søn- og helligdager. Dette antas å ha sammenheng med den trenden vi beskrev i forrige årsrapport, nemlig at dåpsfølgene tenderer til å være flere i antall enn tidligere.

Oppslutningen om gudstjenestene på juleaften er spesielt stor. Fordelt på prostiene er deltagelsen i % av befolkningen slik:

I 2006 deltok 52 000 personer på gudstjenester juleaften, noe som utgjør 14,3 % av medlemmene. Variasjonene mellom prostiene er store – fra nesten 25 % i Fosen til vel 12 % i Trondheimsprostiene. Forskjellene mellom kommunene er også stor. Fra 0 % (ingen gudstjeneste på juleaften) til tre kommuner som har en oppslutning på over 30%.

Mange steder er det på grunn av kirkesøkningen en økende tendens til å ha flere gudstjenester på juleaften, mens det i en del kirker ikke er julegudstjeneste før 1. eller 2. juledag.

Mer enn bare ved de store anledninger

Det kirkelige nærværet etterspørres og blir synlig ved mer enn gudstjenester og de store anledninger i livet. Først og fremst skjer dette gjennom det løpende arbeid i den enkelte menighet i form av diakonalt nærvær, trosopplæring og den varierte aktivitet som utfoldes på alle områder i menighetens liv.

Samtidig inntreffer jevnlig situasjoner som fordrer ekstraordinær innsats og hvor kirkens nærvær blir særlig betydningsfullt: I 2007 har flere lokalsamfunn blitt rammet av store tragedier ved ulykker og drap. Hendelser som gir dype og skakende inntrykk i lokalsamfunnet. Da trer hele lokalsamfunnet til og kirken medvirker. Samfunnsbærende institusjoner som politi, skole, helsevesen og kirke, som gjennom et løpende samarbeid har utviklet tillit og samarbeid, viser gang på gang evne til å håndtere kaotiske, uoversiktlige og dramatiske hendelser. Vi er stolte over å ha medarbeidere som på kirkens vegne møter de som rammes og lokalsamfunnet med den omsorg og kjærighet som Jesu budskap formidler.

Trusselen mot den landsdekkende folkekirken

Søkertilgangen til prestestillinger er nedadgående, ikke minst i distriktene. Det har blitt vanskeligere å rekruttere prester til faste stillinger og enda vanskeligere å rekruttere til vikariater. Dette er en bekymringsfull situasjon som vi har beskrevet også tidligere år og som fører med seg at både proster og bispedømmet må bruke mye arbeidstid på å skaffe vikarer. Når dette likevel ikke lykkes blir konsekvensen slitasje på de som står i tjeneste samt redusert preste-tjeneste.

Samtidig er vi på vei inn i en trosopplæringsreform som forutsetter mange nye kirkelige medarbeidere. Her er ulik kompetanse aktuelt. Vi erfarer at en del prester søker seg inn i slike sammenhenger også i forsøksfasen.

Det er nødvendig igjen å etterlyse en nasjonal satsing for å møte de bemanningsmessige utfordringene som kirken står ovenfor. Dersom vi ikke makter å møte dette på en mer aktiv måte vil dette bli den største trusselen mot at kirken skal kunne opprettholdes som en landsdekkende folkekirke.

Striden rundt homofilisaken

I flere år har spørsmål knyttet til homofile vært drøftet i kirken. Lærenemndas uttalelse i 2006 skapte behov for at Kirkemøtet drøftet de arbeidsrettslige konsekvensene. Skulle det åpnes for at homofile i partnerskap kunne ordineres og tilsettes i vigslede stillinger? Også i Nidaros har det vært og er det ulike syn i denne saken, så vel i bispedømmerådet som blant prester og i menighetene. Vårt inntrykk er likevel at dette ikke skaper de store bølgene i vårt bispedømme. Mange er opptatt av å respektere hverandres syn og aktivt fremme dette. Noen er mer kritiske og har et klart konservativt ståsted i saken. Blant disse oppleves Kirkemøtets vedtak problematisk.

Bispedømmerådet har for egen del gitt uttrykk for at begge syn skal respekteres. Rådet har også gitt uttrykk for at en kan komme til å tilsette prester i homofile partnerskap i prestestillinger, men samtidig understreket at rådet også i slike saker vil legge stor vekt på en helhetlig vurdering av kompetanse samt uttalelsene fra lokalt hold. Når rådet har klargjort dette i forkant av en aktuell sak er det ikke minst for å skape forutsigbarhet hos både søkere og de som deltar i tilsettingsprosessen.

Sørsamisk kirkeliv

Den kirkelige virksomhet innen det sørsamiske området har i løpet av de siste 15 årene blitt utviklet til et omfattende arbeid på en rekke områder. Dette er et verdifullt arbeid som bidrar til at både nordmenn og samer får kjenne Guds ord på eget språk og i egen kulturell sammenheng.

Den viktigste ressursen i denne tjenesten er prestestillingen for sørsamer som nå har eksistert i 10 år. Dernest kommer Utvalg for sørsamisk kirkeliv som er opprettet av bispedømmerådet og som består av samer fra hele det sørsamiske området. Endelig er det grunn til å trekke fram at stillingen som diakon igjen er besatt, med en diakonarbeider som selv er sørsame.

Sørsamepresten har i 2007 medvirket ved 25 gudstjenester spredt over hele det sørsamiske området og i andre deler av landet, dernest 3 velser og 3 begravelser. Diakoniarbeideren har også medvirket ved et tilsvarende antall gudstjenester. Gjennom reisevirksomhet i hele området – fra Elgå til Rana - har både prest og diakoniarbeider gjennomført en lang rekke husbesøk og deltatt på pensjonisttreff, møter og samlinger, både i samisk/kirkelig og i annen sammenheng. For å utvikle sin kontaktflate har diakoniarbeideren blant annet fulgt bokbussen på en av dens runder i området.

Det sørsamiske kirkebladet, Daerpies Dierie kom med 4 nye nummer i 2007. Dette er et meget ressurskrevende arbeid. Bladet har en viktig funksjon for den sørsamiske befolkning, også utover det rent kirkelige. Daerpies Dierie utgis i samarbeid med Härnösand stift. Slikt samarbeid på tvers av riksgrensen, som ikke er en selvfølgelig grense for sørsamer, er naturlig og nyttig på en rekke områder.

I forlengelsen av en offentlig debatt om sørsamenes historie ble det i mars arrangert et nytt sørsamisk historieseminar. I den sammenheng ble det også, med utgangspunkt i den sørsamiske kulturen, gjennomført en gudstjeneste i Nidarosdomen hvor biskopene i Härnösand og Nidaros deltok.

Oversettelse av bibeltekster og liturgier til sørsamisk er tidkrevende og samtidig nyskapende. Sørsamepresten brukte 9 uker av sin tid til dette i 2007 og det ble satt inn annen prest som vikar i 4 av disse ukene. I 2008 settes i gang et arbeid med oversettelse og nyskriving av sørsamiske salmer. Vi savner en sterkere nasjonal prioritering av slikt oversettelsesarbeid.

Vi håpet lenge at det i 2007 skulle bli mulig å realisere arbeidet med en samisk menighet i sørsamisk område. Når dette ikke lot seg gjøre setter vi nå vår lit til at denne forsinkelsen vil innebære at menigheten og menighetsrådet vil få et enda bedre fundament å stå på når det opprettes.

Virksomheten ved Nidaros domkirke

Virksomheten ved Nidaros domkirke har i 2007 vært preget av et rikt gudstjenesteliv, en rekke konserter og de mange besøkende pilegrimer og turister. Det har ikke vært store nasjonale kirkelige begivenheter i Nidarosdomen dette året.

Tilskuddet fra staten har bidratt til å kvalitetssikre virksomheten som forutsatt. Dette handler i særlig grad om kirkemusikken, hvor både kantorressurser og dirigent til korvirksomheten innebærer at musikk- og konsertvirksomheten holdes på et meget høyt nivå. Gjennom dette berikes den løpende virksomheten samtidig som beredskapen for de store anledninger opprettholdes.

Tilskuddet bidrar videre til pilegrimsarbeidet. Dette gjelder særlig mottaket ved Nidarosdomen om sommeren, men også gjennom forberedelser til vandringer. Vi erfarer behov for at arbeidet med vandringer må kvalitetssikres ved et løpende arbeid hele året. Også kvalitetssikring gjennom ledelse, administrasjon og kompetanseutvikling nyter godt av de statlige midlene. En egen rapport om bruken av tilskuddet oversendes departementet.

Bispedømmets egen strategiplan

I forlengelsen av Kirkemøtets arbeid med strategier for Den norske kirke og de føringer som er lagt fra Stortinget og departementet, har Nidaros bispedømme utformet en strategiplan med overskriften

Kirken i Nidaros – sammen underveis

Innledningsvis knyttes planen til det lokale med dets variasjoner og de fellesskap vi står i:

Vår livsreise er lagt til Nidaros. Den stokes ut i Kristi navn gjennom Olavstradisjonen. Den bærer arven fra våre norske og samiske røtter. Den går gjennom et landskap av jord og skog, kyst og fjell, bygd og by. Den byr på møter; med nye kulturer og folk, med ny teknologi og et samfunn som stadig endrer seg. Vi reiser i fellesskap: frivillige, folkevalgte og ansatte.

Planen har seks hovedpunkter:

- Sammen om overleveringen vil vi
- Sammen i tjeneste vil vi
- Sammen ved troens kilder vil vi
- Sammen om den kristne kulturarven vil vi
- Sammen med den verdensvide kirke vil vi
- Sammen i medarbeiderskap vil vi

Hvert hovedpunkt har flere underpunkter. Virksomheten i 2007 er planlagt med utgangspunkt i strategiplanen, og med departementets resultatmål integrert i de punkter hvor dette var naturlig. I det følgende rapporteres i henhold til departementets oppsett.

II. Tilstandsvurdering for kirkelig sektor – delmål 1 – 8

1. Gjennomføre Kirkemøtets vedtak og ivareta fellekkirkelige oppgaver for øvrig

Generell vurdering

Kirkemøtets posisjon som vår kirkes øverste organ er befestet, og dets drøftinger og vedtak følges med interesse i menighetene. Likevel er det nok slik at avstanden fra kirkens øverste organ til den lokale menighet oppleves lang. De saker som får fokus i media er også de saker som i første omgang får størst oppmerksomhet blant kirkelig ansatte og i menighetene ellers. Gjennom bispedømmets arbeid gis oppmerksomhet også til andre viktige saker og en del av dette omtales i de etterfølgende kapitler.

Kirkemøtet har de siste årene hatt et stort fokus på arbeidet med kirkelige reformer. Muligheten til å gjøre forsøk med annen organisering av de kirkelige råd er fulgt opp en rekke steder i bispedømmet. Det er store forsøk på gang i både Byåsen, Sør-Innherad og Namdal prostier. Her utprøves nye fellekrådsmodeller som viser seg å gi gevinster på ulike måter; utnyttelse av ressurser, forenklet samordning med prestetjenesten, større arbeidsfellesskap, bedret ressurstilgang fra kommunene. Samtidig ser vi at slike forsøk utfordrer medarbeidere på nye måter og er avhengige av gode ledelsesprosesser og god samhandling mellom ledere.

Også andre steder i bispedømmet har det vært arbeidet med sikte på større samordning mellom flere fellestråd. Andre steder er tenkningen om samarbeid over fellestrådsgrensene fraværende. Vi erfarer, særlig blant mindre fellestråd, en vegring mot å gå inn i samarbeidsprosjekter – blant annet begrunnet i frykten for å miste nærhet til stillinger og oppgaver.

Arbeidet med gudstjenestereformen har fått stor respons i mange menigheter. En rekke steder er de siste årene gjennomført forsøk med alternative former for de ulike ledd i gudstjenesten. Evalueringer er avgitt og sendt Kirkerådets organer på feltet.

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

Bispedømmerådet har fulgt Kirkemøtets prioriteringer ved fordeling av tilskudd til menigheter som har søkt om tilskudd fra Opplysningsvesenets fond. Bispedømmerådet anvendte i 2007 omlag kr. 230.000 til to felleskirkelige tiltak på bispedømmenivå; Ung i Nidaros og Menighet og misjon. Av de øvrige midler er en liten andel anvendt til de administrative merkostnader, og resten er fordelt slik på satsingsområdene:

Dåpsopplæring	kr 212.000	- 9 prosjekter
Ung i Kirken	kr 162.000	- 8 prosjekter
Gudstjenesteliv	kr 20.000	- 1 prosjekt
Annet	kr 45.000	- 2 prosjekter

Denne type tilskudd er fortsatt et viktig bidrag til å stimulere menigheter og organisasjoner til å prøve nye veier i menighetsarbeidet. En vesentlig del av tilskuddene gis til prosjekter som tilgodeser aldersgruppen opp til 18 år, noe som avspeiler sammensetningen av søknadene. Samlet søknadssum var kr 1.728.000, noe som betyr at det ble innvilget søknader tilsvarende vel 40 % av samlet søknadssum.

Et viktig tiltak for å holde bispedømmet sammen og bidra til fellesskap på tvers av yrkesgrupper er årlige stiftsdager over 2 dager for alle kirkelige tilsatte. I 2007 var temaet "Bibelen" med om lag 250 deltagere. Gjennom foredrag og seminarer fikk deltagerne innblikk i emner som: Hva hadde vår historie vært uten Bibelen?, Bibelen i flerkulturelt perspektiv, fortellerkurs, teksteleserkurs, bibeloversetterens verksted. Å samle alle yrkesgrupper til stiftsdager er en betydelig utfordring hva angår innhold – for å gi mulighet til faglig utbytte på andre områder var det seminarer også knyttet til å arbeide på menighetskontor, bruk av Power-point og arbeid med menighetsblad. Gudstjenesteliv og kulturelle innslag er en selvfølgerdel av stiftsdagene.

Framoverskuende perspektiv

Formidlingen av Kirkemøtets vedtak, planer og strategier er en kontinuerlig utfordring. Den samordning som skjer mellom Kirkemøtet og departementets tildelingsbrev er sammen med prestens forpliktelse på de overordnede mål og strategier viktige grep. Når det gjelder forankringen av dette i den lokale kirke, må vi innrømme at vi fortsatt har et potensial før vi kan si oss fornøyd.

Fra bispedømmets side vil vi de kommende årene måtte ha stor oppmerksomhet mot særlig det pågående reformarbeidet med nye planer innen samisk kirkeliv, diakoni, kirkemusikk, trosopplæring og gudstjenesteliv. Vi ønsker å stå sammen med den nasjonale kirke i arbeidet med å realisere disse reformene og planene. I forlengelsen av KMs arbeid med ny langsiktig strategisk plan vil bispedømmet bearbeide vår plan med tanke på en helhetlig implementering i menighetene.

En av de store utfordringene Kirkemøtet har satt fokus på er den fremtidige kirkelige organisering og en annen fordeling av arbeidsgiveroppgavene, noe som også vil

påvirkes av forholdet kirke – stat. Erfaringene fra de pågående forsøkene er at slike omstillingsprosesser krever betydelige ressurser. Det vil fordres stor kløkt og gjennomtenkt strategi for å lykkes med en omstilling på disse områdene.

I Nidaros er de strukturelle utfordringene betydelige, ikke minst som følge av store geografiske avstander og mange små enheter. Følgende sammenstilling illustrerer dette:

Strukturelle utfordringer i Nidaros bispedømme											
Prosti	Medlemmer 01.01.2008	Menighetsråd etter medl.				Fellesråd etter medl.				Antall prester *	Prostiets areal (kvkm)
		under 500	500 - 2000	2000- 5000	over 5000	under 2000	2000- 5000	5000- 10000	over 10000		
Domprostiet	20992			1	3				1	7	ca. 30
Strinda	50822		1	1	6				1	12	ca. 150
Heimdal	40162		1	1	4			1	1	9	ca. 350
Byåsen	28844				3				1	6,5	ca. 90
Fosen	23141	1	8	5		2	4	1		9	3035
Orkdal	33618	4	8	6	1	2	3	1	1	13	4754
Gauldal	34138	7	9	3	2	1	2	2	1	11	8515
Stjørdal	36508		1	6	2	2	2		1	9	4688
Sør-Innh.	31411	4	4	2	2		1		2	8	2232
Nord-Innh.	30966	1	10	5	1	2	2	1	1	11	5211
Namdal	22849	2	12	1	1	6	2		1	10	9664
Nærøy	8816	2	2	2		1	2			3	1488
Nidaros	362267	21	56	33	25	16	18	6	11	108,5	

* = sokneprester, kapellaner og prostiprester
I oversikten er det ikke tatt hensyn til de forsøk som pågår med alternativ organisering.

Fra noen proster er reist spørsmål om deling av prostier/ endringer i prostigrensene. I en situasjon hvor en om få år kanskje må se den geistlige inndeling i større sammenheng med organiseringen av rådsstrukturen, er vi i tvil om det nå er riktig å ta fatt i en større prosess om endring i prostigrensene.

En annen type samarbeid som vi utfordres til kommer som følge av den kontakten som er mellom menigheter langs svenskegrensen med menigheter på den andre siden av kjølen. Her ligger positive muligheter for økt fellesskap og samvirke. I én sammenheng er fra svensk side også lansert tanken om "et sampastorat över riksgrensen".

2. Utvikle kirkens trosopplæring og støtte til det miljøskapende og forebyggende arbeidet blant barn og unge

Generell vurdering

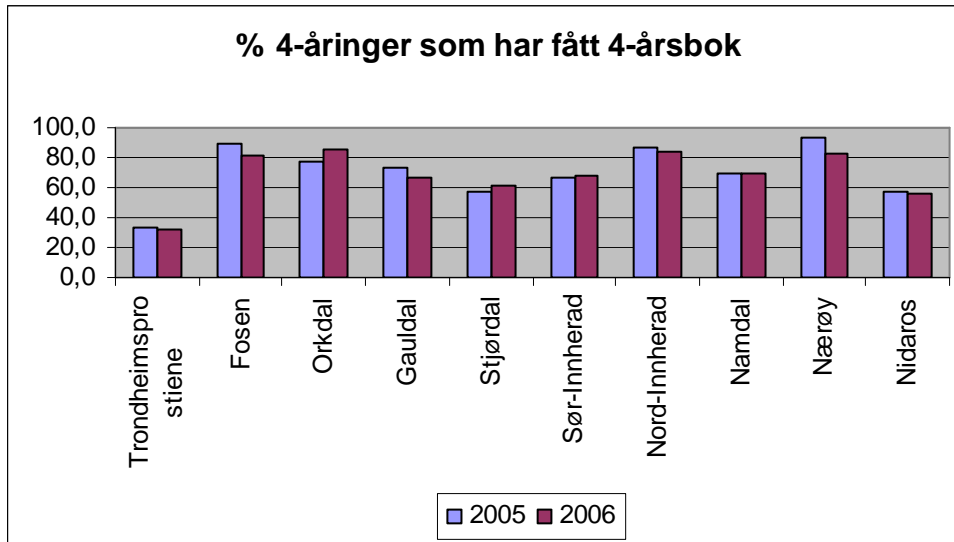
I Nidaros har langt flere menigheter enn de som har fått søknaden sin innvilget, søkt om forsøksmidler innen trosopplæringsprosjektet. Det vitner om betydelig engasjement og iver med tanke på å komme ordentlig i gang med en systematisk trosopplæring, noe som borger godt for den videre implementering i alle menigheter.

14 prosjekter med deltagelse fra 34 menigheter driver nå aktivt med forsøk – det er 25 % av menighetene. Noen steder er tilgangen på frivillige krefter god, mens det andre steder er et svakere tilsig av frivillig medarbeiderskap. Noen steder har også rekrutteringen til stillinger innen prosjektene bydd på utfordringer.

Ett av de trosopplæringstiltakene som har lengst tradisjon og som har vist seg levedyktig, er utdeling av 4-årsbok til alle døpte. Den kirkelige statistikk gjengir tallene kommunevis, og i tabellen på neste side er de fire Trondheimsprostiene sett under ett. Andelen må sees i sammenheng med at tallet er målt mot antallet 4-åringer, ikke antallet

døpte 4 år tidligere. Dette gir en viss feilmargin, men oversikten gir likevel en bekreftelse på tidligere antagelser.

I bispedømmet som helhet om lag får 56-57% av 4-åringene kirkeboka. Det er en liten nedgang fra 2005 til 2006, men slike mindre variasjoner vil alltid oppstå av ulike grunner.

Tallene varierer betydelig fra prosti til prosti; i Orkdal prosti er andelen 85 % i 2006 mens den i Trondheimsprostiene er 32 %. Når en holder Trondheimsprostiene utenfor er andelen som får 4-årsbok 74 %.

Dette er meget høye tall som bekrefter inntrykket av at dette er et tiltak som både har oppslutning fra foreldre og som det arbeides systematisk og godt med i menighetene.

Den stabile oppslutningen om konfirmasjonen som er vist innledningsvis i årsrapporten har sin bakgrunn i et systematisk og sterkere fokus på dette arbeidsfeltet, ikke minst de siste årene. Både mer varierte tilbud og kvalitetsheving har bidratt til dette. Deltagelse i kirkelig konfirmasjon opprettholdes ikke på samme måten som før gjennom tradisjoner. Stadig flere ungdommer er beviste i sine valg om kirkelig konfirmasjon, også i møte med de flere muligheter som i dag eksisterer.

Stadig flere proster rapporterer om tiltak for ungdom etter konfirmasjonsalderen. Dette er et arbeid som i stor grad utvikles på tvers av menigheter. Gjennom dette knytter ungdom tettere kontakt til menighetsarbeidet, ledere rekrutteres og her skapes den beste grobunn for rekruttering til kirkelig utdanning.

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

Bispedømmerådets eget prosjekt innen trosopplæring, Rett til tro, har i 2007 hatt sterkest fokus mot Trondheimsmenighetene. I de øvrige prostiene er det oppnevnt kontaktpersoner og en del steder er en kommet i gang med et mer systematisk arbeid. Prosjektet viser at med et systematisk arbeid, ikke minst i samarbeid med kommuner og andre aktuelle aktører, er det gode muligheter for at kirken skal kunne settes i stand til å møte psykisk utviklingshemmede på en bedre måte.

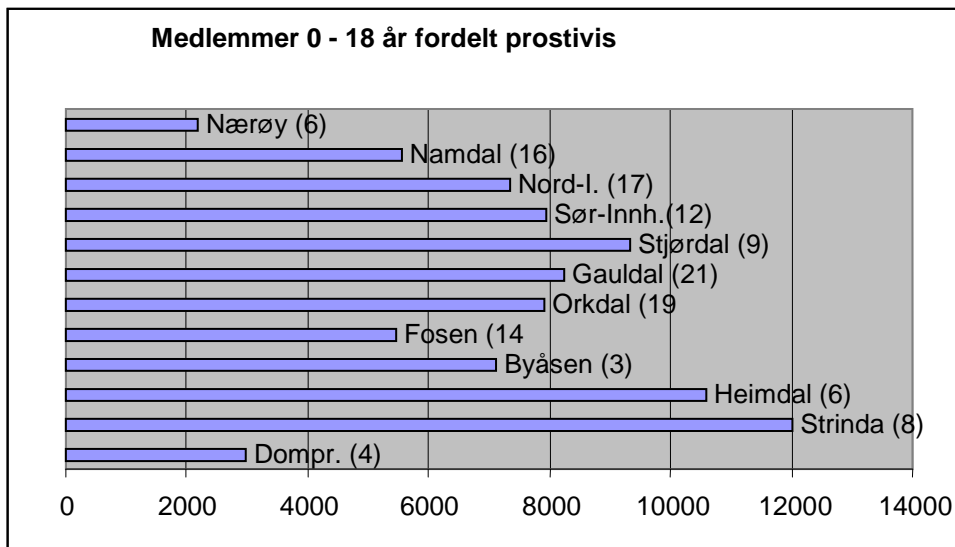
Bispedømmerådet er så langt gitt en beskjeden rolle i trosopplæringsreformen. Likevel har vi, med de ressurser som har vært mulig å prioritere til formålet, gjennom kontakt med og samlinger for trosopplæringsmedarbeidere bidratt til oppfølging og erfaringsutveksling.

Bispedømmerådet har i 2007 videreført satsingen innen konfirmantarbeidet med flere konfirmantlærerforum.

Framoverskuende perspektiv

Prostioversikten over andelen 4-åringene som har fått kirkebok viser at Trondheimsmenighetene har en særlig utfordring i å knytte kontakt med denne aldersgruppen.

I årene framover blir implementering av trosopplæringsreformen den overordnede oppgaven. Det er nødvendig å forberede seg på omfanget av dette: 86 700 barn og unge i alderen 0 – 18 år skal i løpet av få år få en systematisk dåpsopplæring i 135 menigheter. Følgende oversikt viser hvordan dette fordeler seg på bispedømmets prostier – i parentes er angitt antallet menigheter i den enkelte prosti.

Å få trosopplæringsplanen i god gjenge i alle menigheter blir en stor oppgave. Det krever planlegging, samarbeid mellom menigheter og rekruttering av mange nye medarbeidere. Mange menigheter og hele prostier i Nidaros ønsker å ta fatt på denne oppgaven.

I forsøksfasen har det vist seg tjenlig å legge styring, fordelingsmekanismer, oppfølging og evaluering til et sentralt trosopplæringssekretariat. Når reformen nå skal over i en driftsfase må slike funksjoner knyttes til kirkens ordinære strukturer. Da er det vanskelig å komme utenom bispedømmenivået. Bispedømmerådet mener tiden nå er moden til å ta et slikt skritt. Skal bispedømmet kunne påta seg en aktiv rolle i dette forutsettes tilføring av ressurser.

3. Styrke kirkens diakonale og sosiale arbeid

Generell vurdering

Kirken er i sitt vesen diakonal. Både mennesker og kloden vår er sårbare, noe som utfordrer menighetene og alle som hører heime i menigheten. Gjennom diakonien kommer forvaltertanken i den kristne tro til syne på en særlig måte.

Knappt noe annet menighetsarbeid har så stort potensial til å engasjere frivillige til ulike tjenester i menigheten. 1800 frivillige medarbeidere deltok i 2006 i diakonalt arbeid i bispedømmet. Samtidig er dette er felt som er godt egnet for samarbeid med andre gode krefter til beste for det enkelte lokalsamfunn. Slik blomstrer også diakonien i mange av menighetene, både i menigheter som har diakon og de uten diakon. Likevel er det ikke til å komme forbi at med diakon i menigheten blir muligheten til å utløse frivillige ressurser enda større.

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

Skaperverkets sårbarhet med klimatrusselen som bakteppe er tatt på alvor gjennom en strategisk satsing gjennom Ressursgruppen for miljø, forbruk og rettferd som bispedømmet har nedsatt. Skaperverkets uke i juni var begynnelsen på et årlig tiltak for å bevisstgjøre folkekirken på denne utfordringen. Ressursgruppen arrangerte Vanndag på Tautra – med fokus på hvordan vannet påvirker alt i oss og rundt oss – fugleliv, økologi, klosterliv ved sjøen, dåpsvannet. Med 70 deltagere ble dette en viktig markering.

Markering av Skaperverkets uke ble også gitt som en utfordring til menighetene. Allerede dette første året ble det mange markeringer i menigheter og prostier, noen steder preget av samhandling med andre samfunnsaktører. Det forteller at kirken er en viktig medspiller når denne type problemstillinger settes på dagsorden. Og enda flere av bispedømmets menigheter/prostier arrangerte særskilte gudstjenester en av de to søndagene som rammet inn Skaperverkets uke.

Årets store arrangement innen dette feltet var konferansen Mat og handel - samtaler om bærekraft og utvikling. Konferansen belyste utfordringene vi har knyttet til lokalt landbruk og ”kortreist mat” kontra global solidaritet, og med dette norsk landbruks framtid i et internasjonalt handelssystem. Konferansen ble arrangert i et samarbeid mellom Nidaros biskop, fylkesmennene i Sør- og Nord-Trøndelag, Kirkens Nødhjelp og Norges bondelag.

Framoverskuende perspektiv

En utfordring som vi ikke har kommet så langt med som vi hadde ønsket, er arbeidet med å bidra til at menighetene blir ”grønne” – jfr. ”Grønn stat” og Kirkemøtets arbeid med Forbruk og rettferd. Verktøyene finnes, men her trengs det mer målrettet arbeid.

Kirkemøtets vedtak i 2007 om ny Plan for diakoni utfordrer bispedømmet til en aktiv innsats. Dette er et arbeidsfelt som nå skal gis et ytterligere løft med en utvidet forståelse av diakonibegrepet. Elementer som globalisering, skaperverkets sårbarhet og grønne menigheter hører naturlig med i en slik sammenheng. Dernest skal diakonien favne alle tilsatte, rådene og frivilligheten. Vi ser det som riktig å øke den utadrettede virksomheten på dette feltet. For 2008 er avsatt særskilte ressurser til formålet. Framdriften i arbeidet tilrettelegges i samarbeid med prostene og lokalkirken.

4. Fremme samarbeid mellom kirkens organer, overfor frivillige kristelige organisasjoner og mellom kirke og samfunn

Generell vurdering

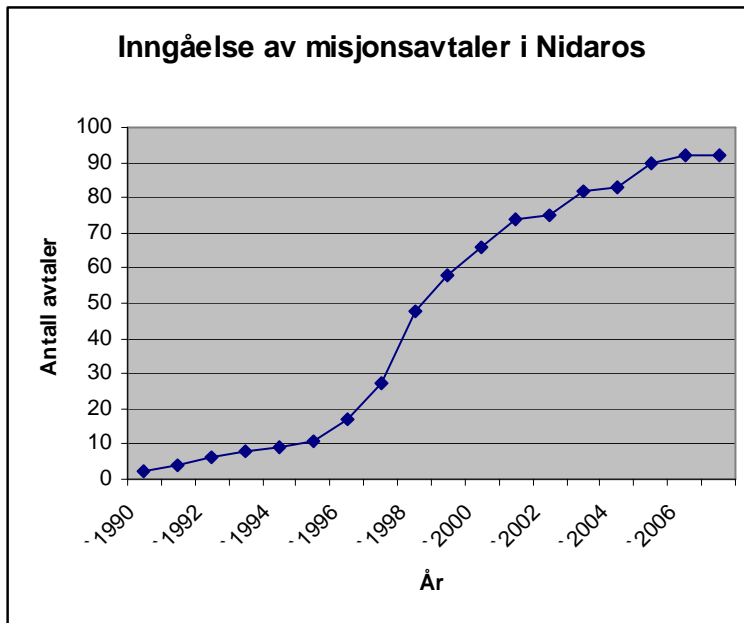
Folkekirkens menigheter kan aldri isolere seg, men må leve i kontinuerlig dialog med sitt lokalsamfunn og stå i et samarbeid med organisasjoner og institusjoner som deler noen av kirkens overordnede mål. Vi opplever at dette også en rett beskrivelse av menighetene i bispedømmet. En slik beskrivelse gjelder også områder som faller inn under andre av resultatmålene.

Det som fortsatt står aller sterkest er samarbeidet mellom kirken og skoler og barnehager. Strasbourgdommen og debatten om KRL-faget skapte en viss usikkerhet både blant kirkelig tilsatte og i skoleverket om hvordan samarbeidet skal videreføres. Bare få steder har dette gitt utslag i dårligere relasjoner mellom skolen og kirken. Oppslutningen om skolegudstjenester, julevandring og barnehagesamlinger i kirkene ved høytidene viser fortsatt god oppslutning. På denne måten gis barn og unge

rettmessig forståelse for høytidenes kulturbærende rolle i vårt folk. Vi forstår skolegudstjenestene som en del av kulturarven, ikke som en del av KRL-faget.

Menighetenes misjonsengasjement kommer til uttrykk først og fremst gjennom avtaler med misjonsorganisasjonene om å støtte enkeltprosjekter slik at menighetene får et større eierskap til misjonsoppgavene. Dernest synliggjøres engasjementet ved blant annet oppslutning om den årlige Lys til verden-aksjonen.

Antallet menigheter med misjonsavtaler er nå 92, d.v.s. 68 %. Utviklingen over tid viser:

Det er etter hvert tyngre å få med flere menigheter, og det kan synes som om dette arbeidet nå er i ferd med å nå et metningspunkt.

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

Med Olavstradisjonen som en bærebjelke allerede i innledningen til bispedømmets strategiplan, er det naturlig med tiltak som bygger opp under Olavsarvens verdier. Bispedømmerådet står sammen med andre sentrale aktører bak Olavsfestdagene, den største kirke- og kulturfestivalen i landet. Spillet om Olav på Stiklestad er en annen viktig arena for formidling av Olavsarven. I begge sammenhenger skjer det stadig fornyelse og justeringer som kan by på utfordringer. Fra kirkens side er det viktig å holde fram de grunnleggende verdier i Olavsarven tross skiftende uttrykk og bredde i arrangementene.

Stiklestad nasjonale kultursenter har sammen med Olavsfestdagene blitt en viktig samarbeidspartner om det årlige Olsokseminaret. I 2007 var tittelen: Pilegrimen på vei inn i et nytt århundre. Dermed er vi over i et annet viktig perspektiv ved Olavsarven: Pilegrimsarbeidet. Det som tidlig på nittitallet av noen ble betraktet som et Nidarosanliggende har nå befestet seg som et anliggende for hele kirken – både som et ledd i mange konfirmantopplegg, gjennom vandringer til Nidaros ikke minst ved Olsok og gjennom en rekke lokale vandringer. Nær beslektet med pilegrimsarbeidet står bispedømmets arbeid med å stimulere til retreat og åndelig veiledning i bispedømmet. For å gi pilegrimsarbeidet en enda sterkere nasjonal forankring har bispedømmerådet nå utfordret Kirkerådet til å ta et ansvar ved å opprette et nasjonalt pilegrimsutvalg.

Men dette er en virksomhet som fatter interesse langt utover kirkelige instanser. Etter at tre av fylkeskommunene fikk midler fra Miljøverndepartementets Verdiskapnings-

program til Pilegrimsprosjekt Pilegrimleden, ble bispedømmerrådet invitert med som deltager og administrativ tilrettelegger. En strategisk avveining tilsa at bispedømmerrådet gikk inn i prosjektet. En egen styringsgruppe driver prosjektet som har som hovedsiktepunkt å ruste opp ledene og tilrettelegge for flere overnattingsmuligheter underveis.

Bak de mange misjonsavtaler ligger et systematisk samarbeid i Samarbeidsråd for menighet og misjon hvor bispedømmerrådet deltar sammen med 6 misjonsorganisasjoner. Dette er et fruktbart samarbeid som har vært avgjørende for mye av misjonsengasjementet som kommer til uttrykk i menighetene.

Framoverskuende perspektiv

Fra bispedømmets side synes det nødvendig å følge nøye med i de grep som gjøres på nasjonalt nivå og som kan få konsekvenser for kontakten kirke – skole/barnehage. Dette for å kunne gi relevant, korrekt og formålstjenlig veiledning til kirkelig tilsatte.

Gjennom statsbudsjettet for 2008 og samarbeid med Trondheim kommune og Sør-Trøndelag fylkeskommune er et langsiktig strategisk arbeid omkring pilegrimsspørsmål nådd en ny milepæl: Nidaros pilegrimsgård kan realiseres. Dette blir en stor oppgave i et samspill med mange andre aktører i flere år framover.

I bispedømmet har vi også med interesse merket oss det initiativ som kirke- og kulturministeren har tatt med sikte på utvikling av pilegrimstradisjonene. Biskopen vil følge dette prosjektet på en særlig måte gjennom oppnevningen til styringsgruppen.

Utfordringen knyttet til de misjonsavtalene som er inngått er å integrere dem som en del av menighetslivet og å forankre den forpliktelse som ligger i avtalene. I samarbeidet med misjonsorganisasjonene dreies fokus nå mer målrettet mot de menighetene som (tilsynelatende) er passive til misjon, på den måten at de verken har misjonsavtale eller deltar i Lys til verden – aksjonen. Dette dreier seg om ca. 20 menigheter.

5. Bidra til dialog og samhandling med andre kirke-, tros- og livssynssamfunn

Generell vurdering

Kontakten med andre kirke-, tros- og livssynssamfunn er mest omfattende i Trondheim, men også andre steder foregår det samarbeid av ulik art – mest med andre kirkesamfunn. Dette generelle og løpende arbeidet i den enkelte menighet er grunnleggende for nødvendig gjensidig forståelse og respekt mennesker imellom.

Kristent interkulturelt arbeid (KIA) har nå vært synlig i bybildet i Trondheim i 20 år. Dette ble markert med et arrangement hvor bispedømmerrådet var medarrangør. KIA utfører et viktig arbeid ikke minst i møte med våre mange nye landsmenn.

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

Nidaros bispedømmerråd inngikk i 2003 vennskapsavtale med Vestre synode i EECMY (Etiopia). Vennskapskontakten har vært knyttet til gjensidig besøk og regelmessig informasjon og forbønn. Store avstander og ulike kirker gjøre relasjonen spennende, men også vanskelig. Men møtene mennesker imellom oppleves meningsfulle. Vinteren 2007 hadde vi et månedslangt besøk av to prester fra Etiopia. De skrev en oppsummering av oppholdet i Trøndelag med både positive og negative observasjoner av kirkelivet i Nidaros. Dette besøket fikk imidlertid en uventet avslutning, da den ene av de to prestene hoppet av og meldte seg for myndighetene som asylant.

For å bidra til forståelse og respekt er samtalene i Forum for muslimsk-kristen dialog i Trondheim videreført. På flere årlige møter deltar en kjernegruppe på 6-7 personer fra hver av religionene regelmessig. Gjennom samtalene oppnås kunnskap om og respekt for hverandres tro, religion og overbevisning. Begge religionene er i sitt vesen misjonerende – man har en overbevisning om at den åpenbarte sannheten er gjeldende for hele verden og vil derfor gjerne overbevise andre om den. Det er ikke nødvendig eller ønskelig å fornekte dette perspektivet for å kunne ha en meningsfull dialog. Tvert imot har dette vist seg å være en styrke. Av tema som har vært oppe nevnes; Jesus i Koranen og kristen forståelse av Jesus, Muhammed-karikaturene, hva vi forstår med begrepene unnskyldning og tilgivelse, synet på naturen/ skaperverket i våre religioner. Forumets medlemmer blir regelmessig spurt om å dele sine erfaringer i menigheter og andre fora. På den måten spres kunnskap og erkjennelse til flere.

Framoverskuende perspektiv

Selv om asylsaken i etterkant av besøket fra Etiopia vanskeliggjør relasjonen mellom våre to kirker i framtida, har bispedømmerådet videreført avtalen for 4 nye år. Det blir en utfordring å videreføre dette vennskapsbåndet på en livskraftig måte slik at tilsvarende episoder ikke gjentar seg. Samtidig er slikt vennsksarbeid en økonomisk utfordring som gjør at ønskede besøk til Etiopia må utsettes i tid.

I bispedømmet er drøftet å utvikle arbeidet med vennsksavtaler til å omfatte også kirker i andre land. På den måten kan samarbeidsrelasjonene mellom vårt bispedømme og andre kirker utvikles til gjensidig berikelse. Dette er imidlertid en oppgave som vi så langt ikke har maktet å prioritere.

6. Stimulere til utfoldelse av kunst og kultur innen kirken

Generell vurdering

Her vises også til noe av det som er beskrevet under pkt. 4. I menighetene kommer kulturperspektivet først og fremst til uttrykk gjennom de tallrike konserter som hvert år finner sted i kirkene. I 2006 var det 546 konserter med 86 000 deltakere. Andre sentrale tall som vitner om en betydelig aktivitet er: 71 kor for barn og unge med 1700 medlemmer. 51 kor for voksne med 938 medlemmer.

Flere menigheter arbeider systematisk med å fornye liturgiske klær og utstyr. Her ser vi mye arbeid av høy kvalitet.

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

I bispedømmet er opprettet et eget kirkekunstutvalg. Utvalget har jevnlige møter og bistår blant annet biskopen i den godkjenningsmyndighet biskopen har.

Etter å ha sikret ekstern finansiering lyste bispedømmerådet i 2007 ut en konkurranse med sikte på å anskaffe en ny reisebisperkåpe. Denne ventes ferdigstilt til ny biskop i 2008.

I forlengelsen av Kirkemøtets behandling av ”Kunsten å være kirke” arbeidet bispedømmerådet i 2006 med sikte på å få lagt et av de regionale sentra, ev. også det koordinerende senteret, til Trondheim. Kirkerådet prioriterte annerledes og manglende bevilgninger har gjort at dette arbeidet har blitt stående stille.

Framoverskuende perspektiv

Dersom det skulle åpnes for ekstern finansiering til sentra innen kunst og kultur i kirkelig sammenheng, vil arbeidet med å få et senter til Trondheim bli gjenopptatt.

Særlig ny Plan for kirkemusikk vil kunne bli et viktig insitament med tanke på kirkens bidrag innen kulturområdet i samfunnet.

7. Legge til rette for økt deltagelse og styrking av det kirkelige demokratiet

Generell vurdering

27 menigheter gjennomførte valg til menighetsråd i 2007. Det gjenstår å se hvordan omleggingen til valg annet hvert år vil slå ut på valgdeltagelse og rådsarbeid. Vi registrerer etterspørsel etter kurs for nye menighetsråd også ved denne valgrunden, men må konstatere at bispedømmerrådet ikke har sett det mulig å følge opp dette.

Vi ser en økende bevissthet i menighetene om betydningen av å inkludere ungdom i menighetsrådene – dels ved at ungdom velges og dels ved at ungdom inviteres til rådernes møter når ungdomsarbeid settes på dagsorden. Det er likevel langt igjen før alle menighetsråd har minst ett medlem under 30 år. Bispedømmerrådet har for egen del god ungdomsrepresentasjon.

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

For å trekke ungdom med i utviklingen av ungdomsarbeidet og la deres røst komme fram også i andre kirkelige spørsmål samt gi ungdom erfaring fra rådsarbeid, er bispedømmets strategi med Ungdomsråd og Ungdomsting ført videre.

Ungdomsrådet har utviklet seg fra å være et Trondheimsbasert råd med 18-22-åringer, til å bli et råd med langt bredere geografisk representasjon med medlemmer i alderen 17-29 år. Dette er i seg selv positivt, men gir samtidig nye utfordringer: Få av medlemmene møtes utenom møtene og det har vært flere forfall til møter.

Deltagelsen på Ungdomstinget 2007 samlet representasjon fra 19 menigheter og organisasjoner – under 20 %. I perioden 2003 – 2006 var 49 ulike menighetsråd representert på ett eller flere Ungdomsting. En undersøkelse i menighetene viser at kjennskapet til Ungdomsrådet og virksomheten må karakteriseres som lav. For å bidra til sterkere profilering har rådet deltatt på flere visitaser, utarbeidet egen logo og produsert t-skjorte med logo.

Det var til sammen 6 ungdommer med tilknytning til Nidaros på Ungdommens kirkemøte. Dette oppleves som et meget nyttig tiltak.

Framoverskuende perspektiv

Ungdomsrådet ser det som viktig å styrke dialogen med bispedømmerrådet, noe det er enighet om betydningen av. Rådet vil invitere bispedømmerrådets yngste medlem til sine møter og øke bevisstheten i bispedømmerrådet om blant annet å la ungdomsrådet uttale seg i flere saker.

Deltagelsen på Ungdomstinget har ikke nådd et nivå vi kan si oss fornøyd med. Det er også en utfordring hvordan slik deltagelse rekrutteres og i hvilken grad slik deltagelse kommer fra det lokale ungdomsarbeidet. Markedsføringen av Ungdomsrådet skal i tiden framover styrkes - gjennom blant annet større nærvær i prostier/menigheter og informasjonsmateriell.

8. Påse at egen virksomhet har en organisering, kompetanse og kapasitet som er brukerorientert og tilpasset oppgavene

Generell vurdering

Biskop og bispedømmerråd er avhengig av en kompetent, arbeidsvillig, fleksibel stab som evner å arbeide både selvstendig og i samarbeid internt og eksternt. Det vektlegges at kontorets medarbeidere skal utøve god forvaltningsskikk, følge de etiske spilleregler som gjelder og opptre forutsigbart og imøtekomende.

Vi konstaterer med tilfredshet at så er tilfelle.

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

Som miljøfyrtårnbedrift har bispedømmet et særskilt ansvar for mange sider av egen virksomhet. Dette er i 2007 ivaretatt bare slik at det imøtekommer minstekravene. Vi merker noe mer bruk av togreiser enn flyreiser.

Bispedømmekontorets arbeid med egne verdier har ledet til følgende beskrivelse for hvordan de ansatte ønsker å bli forstått og opptre, på arbeidsplassen og utad:

Nidaros bispedømmekontor - sammen for menighetene.

En arbeidsplass som gir mot i møte med hverandre og med Gud.

Dette uttrykker vi gjennom:

- Åpenhet
- Respekt
- Troverdighet

Økonomiforvaltningen har lenge hatt et tydelig fokus og er i 2007 utviklet videre, dels i et samspill med KKD og de øvrige bispedømmerådene. I 2007 er innført elektronisk fakturabehandling som fungerer bra og er effektivt. Ny kontoplan er innført med overgang til 3 i stedet for 4 dimensjoner. Det skaper bedre oversikt i budsjettarbeidet og bedre kontroll med regnskapsutviklingen. For kontorets tilsatte er som en del av ESS tatt i bruk elektronisk reiseregning, noe som også fungerer bra. Nytt arkiv- og saksbehandlersystem er ført videre med om lag 3000 registrerte dokumenter i 2007. I 2007 er også tatt i bruk SAP HR. Omleggingen var arbeidskrevende. Fullservicemodellen innebærer et betydelig skjemavelde.

De grep som er nevnt foran innebærer en kvalitetsheving av forvaltningen og mer presise data i vårt lønns- og personalsystem. Så langt har dette samlet sett ikke gitt seg utslag i arbeidsbesparende prosesser.

Framoverskuende perspektiv

For biskop og bispedømmeråd er det en krevende utfordring å prioritere mellom de mange oppgaver som kommer til uttrykk i tildelingsbrevet, de forvaltningsoppgaver som følger av lov og regelverk og som stadig skjerpes, samt de forventninger som kommer fra medarbeidere og menigheter. Vi opplever at bispedømmekontorets medarbeidere utfordres til å gå inn i flere oppgaver enn det normal arbeidstid tilsier.

I forlengelsen av dette har råd og biskop merket seg at departementet ikke har gjort noe med de utfordringer som ligger i forlengelsen av Kirkerådets "Bemanning i Den norske kirke" fra 2001, og som konkluderte med en skjevfordeling i bemanning mellom bispedømmekontorene. Her ble synliggjort at Nidaros var det bispedømmekontoret som hadde behov for tilførsel av flest nye stillingsressurser.

Vi mener å ha instruksjer og rutiner som i stor grad ivaretar de viktigste risikofaktorer i forhold til å nå mål både innenfor økonomi, forvaltning og etatens øvrige oppgaver. Med bistand fra KKD skal fokuset mot dette økes slik at dette også kan dokumenteres i tilstrekkelig grad. Risikostyring skal ivaretas fullt ut og i nødvendig grad integreres i bispedømmets planverk, rutiner og instruksjer slik at kravene blir oppfylt.

III. Tilstandsvurdering for presteskapet – delmål 9 – 14

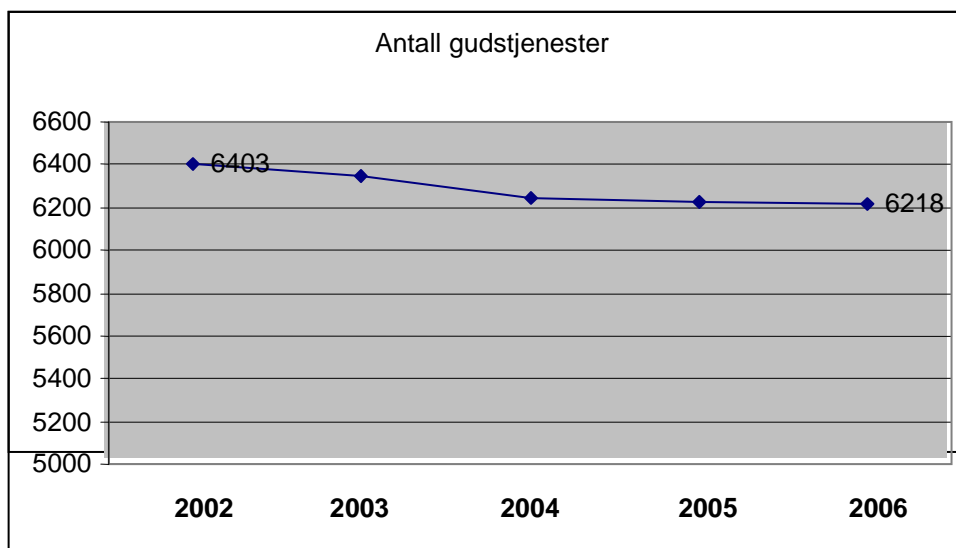
Bispedømmets strategiplan fanger i hovedsak opp den kirkelige sektor. For den kirkelige etat – presteskapet – ligger premissene for virksomheten i departementets resultatkrav, sentralt fastsatte bestemmelser og de ulike planer som foreligger i bispedømmet, herunder Introduksjonsprogram, plan for kompetanseutvikling og bispedømmets håndbok for HMS. Flere av resultatmålene går over i hverandre. På samme måte berører rapporteringen flere av resultatmålene selv om de nevnes bare under ett av dem.

9. Sikre menighetene og det enkelte kirkemedlem regelmessig geistlig betjening

Generell vurdering

Også i 2007 har menighetene i hovedsak fått den geistlige betjening som er nødvendig. Det er likevel noen tendenser som det er grunn til merke seg.

Først antallet gudstjenester over tid:

Antallet gudstjenester er i perioden redusert med 200. Reduksjonen må sees i sammenheng med ny fridagsavtale, prostereformen og bemanningsmessige utfordringer.

For det andre mangelen på prester. Til ledige faste stillinger har vi også i 2007 greidd å rekruttere prester i de 10 tilsettingssakene. Men for vikariater har det blitt en betydelig vanskeligere situasjon. Det får som konsekvens dels stor belastning på de som er i tjeneste og dels redusert prestetjeneste. Dernest er resultatet at mange tjenester som normalt skal utføres av prester i større grad er utført av andre. 11 leke/ikke-ordinerte er i kortere/lengre tid tatt inn som vikar og 8 steder er andre enn prester engasjert i konfirmantarbeidet som vikar for prest. Ved utgangen av året ble 8 vikariater utlyst med 2 søkere som resultat.

Dette er tendenser som vi løftet fram også i det innledende kapitlet og som vi vurderer å være den største trusselen mot en landsdekkende folkekirke.

Ny beredskapsordning på kveld/natt og i helgene med fast vakttelefonnummer i hvert prosti er godt innarbeidet og innebærer en tydelighet for politi, helsevesen og andre om hvem de skal henvende seg til.

Nytt personalreglement for presteskapet er tatt i bruk i 2007. Særlig de nye bestemmelsene knyttet til tilsetning gir nye utfordringer med hensyn til tidsbruk. Menighetsrådenes deltagelse i intervju og prestens sterkere rolle vurderes som positivt.

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

Implementeringen av prostiet som tjenestedistrikt for alle prestene er ført videre og det er nå 97 prester i tillegg til prostene som har prostiet som tjenestedistrikt. Det er fortsatt 13 prester som ikke har skrevet under ny arbeidsavtale.

Nidaros bispedømme har over tid prøvd å tilrettelegge tjenesten for seniorer på ulike måter. Dette arbeidet har i 2007 fått et verdifullt tilskudd ved at Borg og Nidaros er valgt ut til å bli med i det statlige forsøket med redusert arbeidstid for seniorer. Forsøket skal gi svar på om full lønn og 80 % arbeidstid er et tjenlig tiltak for å få prester til å stå lengre i tjenesten. Alle 8 prestene som var over 62 år da forsøket ble satt i gang er med. Deltagerne gir så langt en positiv vurdering av tiltaket. Men både for disse og for arbeidsgiver er den største utfordringen å løse vikarbehovene. Utgangspunktet er jo at den reduserte arbeidstiden ikke skal gå ut over verken tilbudet til menighetene eller føre til ekstra belastning for øvrige prester.

Som et bidrag til den fremtidige rekruttering er arbeidet innenfor Veien til prestatjenesten ført videre i et samarbeid med de andre bispedømmene i region nord. O-1 og O-2 var denne gangen langt til Nidaros med til sammen 48 deltagere hvorav 7 studenter knyttet til vårt bispedømme. O-1 samlingen ble gjennomført som en pilegrimsvandring. Stiftspraksis og den avsluttende O-3-samlingen er gjennomført med til sammen 4 kandidater.

Det rapporteres mer detaljert direkte til Bispemøtet om Veien til prestatjenesten.

Framoverskuende perspektiv

Sammen med tjenestemannsorganisasjonene ser vi behov for å igangsette et mer systematisk arbeid rette mot rekrutteringssituasjonen. En arbeidsgruppe oppnevnes for å vurdere hva som bør og kan gjøres på regionalt hold.

10. Tilpasse prestatjenesten til lokale forhold og utfordringer

Generell vurdering

Prestetjenesten er fortsatt preget av prestenes lokale tilhørighet til de sokn som presten har som sitt tjenestested. Det vurderes som viktig å opprettholde denne tilhørigheten, av hensyn til både menighet og prest. Det gir den beste grobunn for at menighet, prest og øvrige tilsatte i et arbeidsfelleskap kan bidra til livet i menighetene.

Strategier, planer og tiltak

Vi ser det ikke som et mål at arbeidsplanene for prestene skal ha samme detaljgrad i alle prostiene. Men det er et mål at arbeidsplanene som et minimum skal definere arbeidsdager og fridager/helger, beredskapsuker og ferieuker. Ut over dette vil omfanget av arbeidsplanene avhenge av blant annet geografiske avstander og prestens/prestens ønske om grad av styring. Vi konstaterer at det er forskjeller prostiene imellom hvordan dette løses.

Framoverskuende perspektiv

Vi vil ha oppmerksomhet mot at forventet ny vikaravtale kan gi utfordringer med hensyn til detaljgrad og presisjonsnivået i arbeidsplanene.

Tiden er nå inne til en gjennomgang av eksisterende gudstjenesteordninger med sikte på at disse i større grad tilpasses ressurstilgangen lokalt og etter en strategisk vurdering av hvordan presteressursene skal nyttes i det enkelte prosti. Biskopen har gitt en veiledning til prostene om dette arbeidet, i tråd med endringene i biskopens tjenesteordning.

Et område hvor en gjennomgående har kommet kort på, er å utnytte kompetanse på tvers innen det enkelte prosti.

11. Utvikle kunnskaper, ferdigheter, holdninger og motivasjon for tjenesten hos den enkelte prest

Generell vurdering

Vi har et presteskap med stor kompetanse og motivasjon for tjenesten. Samtidig har prestene et tydelig ønske om å utvikle seg videre innenfor ulike områder. Dette kommer til uttrykk gjennom blant annet søknader om studiepermisjoner gjennom REU, deltagelse i arbeidsveiledning, på stiftsdager og etterutdanningsuka, deltagelse på andre fagdager, på retreat og gjennom studievirksomhet som tilrettelegges av prost og prostilag.

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

Bispedømmets kompetanseutviklingsplan for presteskapet står ved lag og har vist seg som et tjenlig verktøy gjennom 7 år. Målsettingene for omfanget av kompetanseutviklingen er ambisiøse og er i stor grad innfridd. Både permisjonsvolumet gjennom REU (126 uker studiepermisjon) og kronebeløp til støtte og gjennomføring av etterutdanningstiltak ligger i nærheten av ambisjonene. Ytterligere detaljer fremgår av etatsstatistikken.

De to temaene for årets etterutdanningsuke for prester var sett i sammenheng med to viktige strategier i bispedømmet og handlet om pilegrimsperspektivet og forbrukersamfunnet. 90 prester deltok på Stiklestad nasjonale kultursenter. Etterutdanningsuka er et godt møtested for prestene i bispedømmet, og den gir anledning til faglig oppdatering og møter med biskopen.

Arbeidsveiledning er gjennomført etter planen. Til sammen 32 deltagere avsluttet en toårig arbeidsveiledning ved utgangen av 2007. Dette er et av de viktigste personaltiltakene som får meget gode tilbakemeldinger. Vi har et solid korps med 13 veiledere. For disse er gjennomført 3 fagsamlinger, noe som er av betydning for å gi veilederne faglig påfyll slik at de makter å stå i veiledningsoppdrag over tid. Deres kompetanse blir jevnlig benyttet også ved rådgivning og oppfølging på det personlige plan for andre prester. Opplegget med arbeidsveiledning er ressurskrevende, men vi mener dette er vel anvendte ressurser.

Arbeidet med retreat er de siste årene forsterket gjennom en egen arbeidsgruppe. Flere har deltatt på retreat og det gjennomføres "Retreat i hverdagen" med et større nedslagsfelt enn bare presteskapet.

Framoverskuende perspektiv

I en situasjon hvor vikartilgangen er sparsommelig blir det en utfordring hvordan vi skal ivareta at prester fortsatt skal kunne ta ut studiepermisjoner uten at dette i for stor grad belaster kolleger og går ut over den løpende menighetstjeneste.

Vi vil fra år til år vurdere i hvor stor grad etterutdanningsuka for prester skal åpnes for andre yrkesgrupper. Her vil temavalg bli avgjørende.

Tilbakemeldingene på tiltakene innenfor kompetanseutvikling er gjennomgående positive og prestene melder om nytte, inspirasjon og motivasjon til tjenesten. Det er kontinuerlig nødvendig å vurdere effektene av etterutdanning i forhold til den enkelte, behovene i menighetene og prostiene samt i forhold til de strategiske og overordnede målsettingene i kirken og bispedømmet. Dette er sammensatt og vi har neppe gode nok verktøy til å gjøre dette fullt ut tilfredsstillende.

12. Motivere og tilrettelegge for flere kvinner i tjeneste som menighetsprester og i lederstillinger i kirken

Generell vurdering

Følgende tabell illustrerer situasjonen:

Kjønnfordeling	Totalt		Lederstillinger		Øvrige stillinger	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Alle ansatte	33 %	67 %	16,60 %	83,40 %	34,5 %	65,5 %
Heltidsansatte	95 %	98 %	100 %	100 %	94,7 %	97,2 %
Deltidsansatte	5 %	2 %	0 %	0 %	5,3 %	2,8 %
Gjennomsnittslønn	409.120	425.429	496.350	507.020	404.528	414.097

Kvinneandelen i presteskaper er høy og utgjør nå 33 %. Men andelen kvinner i lederstillinger (proster) er lav, bare 2 av 12 proster er kvinner. Forskjell i gjennomsnittslønn mellom kvinner og menn har blitt mindre siden forrige rapportering.

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

Det er ikke igangsatt egne tiltak for å utvikle lederkompetansen blant kvinner i presteskaper. Våre tiltak har handlet om å støtte kvinners deltagelse ved kortere seminarer og aktuelle kurs om lederskap og ledelse. Ved utlysning av prosteembeter oppfordres kvinner til å søke.

Med tanke på kvinners situasjon har vi en tydelig strategi om at ved enhver omsorgspermisjon knyttet til graviditet og fødsel skal det tas inn vikar fullt ut såfremt det er mulig å skaffe vikar.

Framoverskuende perspektiv

Det er behov for et mer allsidig lederskap ved at flere av prosteembetene blir besatt av kvinner. Ved rekruttering til ett prosteembete i 2007 meldte det seg ingen kvinnelige søkere. Det bør vurderes om det mer sentralt i kirken bør utvikles kompetansegivende studietilbud med tanke på rekruttering nettopp til disse stillingene.

13. Styrke ledelsen av prestatjenesten, samordning mellom prestene og kirkens valgte organer og samvirket mellom prestene og andre kirkelig tilsatte

Generell vurdering

De nye tjenesteordningene utfordrer prostene på en ny måte og stiller nye krav. Omleggingen krever tid både hos prost og presteskaper, og det er vårt inntrykk at prostene takler de nye oppgavene på en god måte. Prostene har på en helt annet måte enn tidligere blitt tydelige ledere for prestene i prostiet, men fortsatt er det slik at noen prester vegrer seg for å bli ledet altfor sterkt. Med få unntak har prostene ikke lenger sete i menighetsråd.

Et av prostens verktøy i ledelsen av prestedtjenesten er samvirket med tjenestemannsorganisasjonene gjennom avtalen om medbestemmelsene. Vi har et klart inntrykk av at dette er tatt i bruk etter forutsetningene og at ordningen er tjenlig.

HMS-rapporteringen viser at samvirket mellom prestene og andre kirkelige ansatte er gjennomgående godt. Flere proster rapporterer om at det eksisterer en sterk vi-følelse og at medarbeiderne utgjør ett stort arbeidsfellesskap. Andre steder er dette ikke like uttalt, og en del steder begrenser samvirket seg til det nødvendige for å holde den daglige drift i gang. Noen få steder er det stabsmessige utfordringer av betydelig omfang og hvor biskopen har måttet gå inn for å bidra til å håndtere situasjonen.

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

For å styrke prostens lederskap er noen tiltak videreført, noen er styrket og ett nytt har kommet til: 4 årlige prostemøter er sentrale og her er enkelte lederteama tatt opp. Prostene har møtt bispedømmerådet til en dagsamling. Gruppeveiledningen for proster er videreført med eksterne gruppeveiledere. Med to unntak er prostenes administrativ ressurs justert opp til 40 % stilling. Nytt av året er ledelsesdialog mellom prost og biskop supplert med øvrige ledere ved bispedømmekontoret: Det enkelte prosti får da fokus gjennom en hel dag. Utgangspunktet for samtalene var prostenes årsmeldinger og HMS-rapporten for det enkelte prosti. I etterkant av ledelsesdialogene har biskopen gjennomført medarbeidersamtale med prostene.

For første gang er gjennomført en egen HMS-undersøkelse blant prostene. Denne avdekket mange gledelige ting om prostens opplevelse av egen arbeidssituasjon. Samtidig pekte noen proster på behovet for tettere kontakt mellom prost og biskop/bispedømmeadministrasjon.

Opplegget for stabsutviklingskursene er justert i forhold til starten – med mer arbeid i stabene og tydeligere sammenheng mellom det arbeidet som gjøres i stab før kurset og det som skjer i stab på selve kurset. I 2007 er gjennomført to nye stabsutviklingskurs for alle stabene i to prostier. Gjennomføringen er et samarbeid mellom kirkevergene og bispedømmet og det benyttes eksterne forelesere. Kursene evalueres av deltagerne og er gitt gjennomgående høy score. Utbyttet synes å være avhengig av god ledelse i den enkelte stab.

Framoverskuende perspektiv

HMS-undersøkelsen som ble gjennomført blant prostene avdekket behov for at kontakten mellom prost og biskop/bispedømmeadministrasjon i et visst mon blir ivaretatt bedre. Med prosten som en tydeligere mellomleder blir det også viktig å holde fokus på at prester normalt skal forholde seg til arbeidsgiverlinjen. Prester ser likevel noen ganger behov for å henvende seg direkte til bispedømmet/ biskopen. Også i slike sammenhenger skal prester ivaretas, men det blir særlig viktig å håndtere dette på en måte uten at prosten opplever å bli satt på sidelinjen.

Arbeidet med å tilby stabsutviklingskurs til flere prostier vil fortsette. I og med at deltagelsen må samordnes med flere kirkeverger og at det må skapes motivasjon for å delta, er det krevende å få dette til samtidig for alle medarbeidere i hele prostiet.

14. Sikre gode arbeidsvilkår for prestene

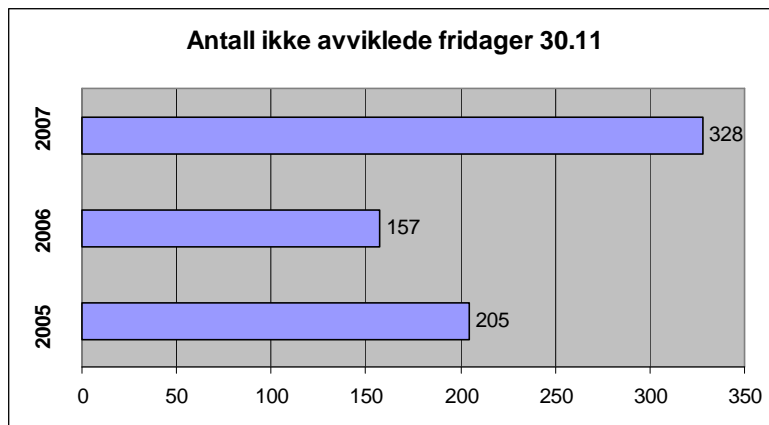
Generell vurdering

HMS-rapporteringen viser at prestene gjennomgående har forutsigbar fritid etter den plan som er satt opp. Det er et tegn på at prostene setter opp arbeidsplan som inkluderer fridager. I ett av prostiene er én fridag pr. uke innarbeidet fast, mens den andre fridagen

tas ut mer fleksibelt. I de øvrige prostiene er arbeidsplanen satt opp med to fridager pr uke.

Den etablerte beredskapsordningen er et ytterligere bidrag til at prestene kan ha forutsigbar fritid.

Det reelle uttaket av fridager oppfyller imidlertid ikke målsettingene. Oversikten pr. 31.11.07 over ikke uttatte fridager viser følgende utvikling:

Det er en bekymringsfull utvikling. De 328 dagene i 2007 fordeler seg på 57 prester og representerer til sammen om lag 1,4 årsverk. Sammen med et økende antall feriedager som er overført til 2008 – ofte begrunnet i at det ikke har vært enkelt å få tatt ut ferien – forteller dette at arbeidsvilkårene ikke er tilfredsstillende for mange av prestene.

Sykemeldingsstatistikken viser for 2007 en svakt økende tendens og ligger fortsatt høyt. RAMU har drøftet dette, særlig med henblikk på de lengre sykemeldingene. I 3 tilfeller er langtidssykemelding oppgitt å være arbeidsrelatert. Dette er det tatt fatt i med særskilte tiltak.

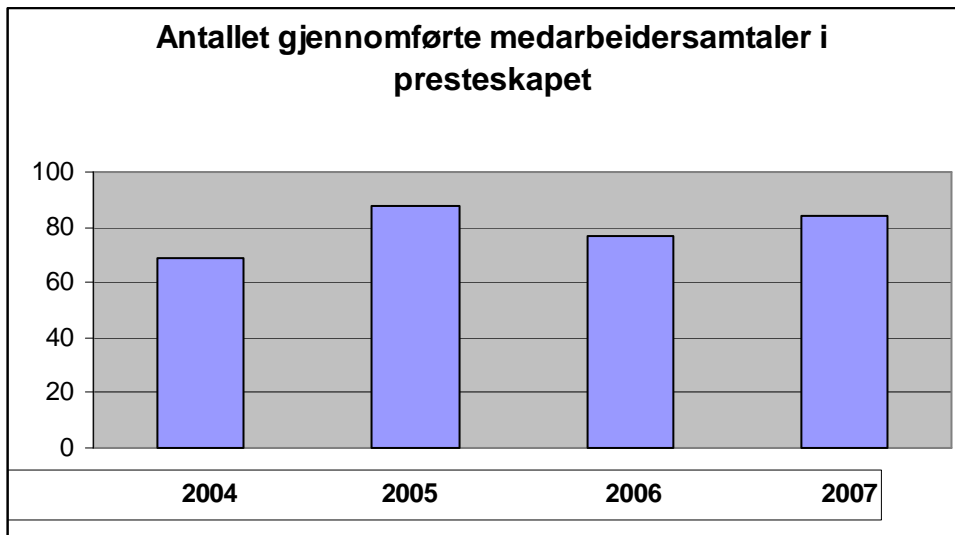
Nidaros bispedømme er IA-bedrift og har innarbeidet de rutiner som følger av dette. NAV har organisert sin virksomhet slik at oppfølgingen for hele presteskapet skjer fra samme NAV-trygd-kontor i Trondheim. Hit kan både våre arbeidstakere, prostene og bispedømmet henvende seg med tanke på oppfølging og iverksettelse av aktuelle virkemidler og stønader.

Boligstandarden blant prestene varierer i betydelig grad. De fleste har en god og tjenlig bolig. I noen kommuner er etterslepet på vedlikehold omfattende og prester har en boligstandard som ikke er offentlige tjenestemenn verdig. Standarden i OVF-boliger er gjennomgående bedre, men også her er det boliger som burde skiftes ut.

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

Bispedømmet har i mange år arbeidet med sikte på at alle prester skal ha medarbeidersamtale hvert år.

I 2007 er det gjennomført 84 medarbeidersamtaler i presteskapet, i tillegg til biskopens medarbeidersamtaler med prostene. For samtalene i presteskapet viser utviklingen over tid:

Antallet samtaler som gjennomføres hvert år svinger noe. Dette skyldes i noen grad variasjoner og skifter i bemanningen. Når samlet antall stillinger i presteskapet (proster og noen andre holdt utenfor) er 110, må vi konstatere at det her et forbedringspotensiale.

Framoverskuende perspektiv

Rapporteringen gjennom HMS viser at det er et betydelig potensial til å få flere prester til å ta ut sine uavviklede fridager innen 30.11. Her er et samvirke med presteskapet nødvendig for at prestens styring og planlegging skal få virkning.

Vi har mislyktes med å forbedre boligstandarden for flere prester. Dette arbeidet må intensiveres ved å gå i grundigere dialog med aktuelle kommuner om det ansvaret som påligger kommunen.

Avslutning

Biskop og bispedømmeråd har lagt bak seg et innholdsrikt og spennende år med mange gode møteplasser hvor vi har møtt engasjerte og motiverte ansatte og frivillige medarbeidere.

I årene framover står kirken foran mange reformer og omstillingsprosesser. Samtidig skal løpende oppgaver og utfordringer ivaretas. I den grad det er mulig må reformarbeidet derfor integreres i ordinære tiltak. Likevel ser vi at de kommende årene kan komme til å by på store prioriteringsmessige utfordringer.

I 2008 skal bispedømmet ta avskjed med sittende biskop og ta imot en ny biskop. Dette er begivenheter som på en særlig måte vil prege Nidaros bispedømme kommende år.

Åge Søsveen/sign
Bispedømmerådsleder

Finn Wagle/sign
Biskop

Kristian Stendahl
Stiftsdirektør

Vedlegg:

Etatstatistikken
RAMU-statistikk
REU-statistikk
Sykefravær for yngre prester
Endringer i bemanningen i 2007
Fra biskopens virksomhet i 2007

Dato: 11.02.2008

Vår ref.: 07/26-6 /KST

Saksbehandler: Kristian Stendahl